

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

LIETUVOS
ISTORIJOS
METRAŠTIS

2006 metai

1

LITHUANIAN INSTITUTE OF HISTORY

THE YEAR-BOOK
OF LITHUANIAN
HISTORY

2006

1

VILNIUS 2007

LITAUISCHES INSTITUT FÜR GESCHICHTE

JAHRBUCH
FÜR LITAUISCHE
GESCHICHTE

2006

1

VILNIUS 2007

UDK 947.45
Li 237

Redakcinė kolegija:

Egidijus ALEKSANDRAVIČIUS
Vytauto Didžiojo universitetas

Alfonsas EIDINTAS
Vilniaus universitetas

Jan JURKIEWICZ
Adomo Mickevičiaus universitetas Poznanėje

Zigmantas KIAUPA (pirmininkas)
Lietuvos istorijos institutas

Česlovas LAURINAVIČIUS
Lietuvos istorijos institutas

Ingė LUKŠAITĖ
Lietuvos istorijos institutas

Bronius MAKASKAS
Lenkijos MA Istorijos institutas

Jolita MULEVIČIŪTĖ
Kultūros, filosofijos ir meno institutas

Rimvydas PETRAUSKAS
Vilniaus universitetas

Edmundas RIMŠA
Lietuvos istorijos institutas

Vladas SIRUTAVIČIUS
Lietuvos istorijos institutas

Saulius SUŽIEDĖLIS
Milersvilio universitetas

Joachim TAUBER
Nordost-Institut Lieneburge

Agnius URBANAVIČIUS (sekretorius)
Lietuvos istorijos institutas

Šio žurnalo straipsnių pavadinimai ir santraukos cituojami duomenų bazėse:

Articles appearing in this journal are abstracted and indexed in:

HISTORICAL ABSTRACTS. AMERICA: HISTORY AND LIFE

ISSN 0202-3342

© Lietuvos istorijos institutas, 2007
© Straipsnių autoriai, 2007

SUKAKTYS

ALGIRDUI ANTANUI BALIULIUI – 70

2006 m. sausio 2 d. gražų 70 metų jubiliejų šventė Lietuvos istorijos instituto Archeografijos skyriaus vyresnysis mokslo darbuotojas dr. Algirdas Antanas Baliulis. Jubilato biografija aptarta „Lietuvos istorijos metraščio“ 1996 m. tome, pastaruoju metu taip pat pasirodė trumpa jo biograma „Visuotinės lietuvių enciklopedijos“ antrajame tome, todėl oficialaus gyvenimo aprašymo nebekartosime, o geriau sutelksime dėmesį į jubilato per pastarąjį dešimtmetį nuveiktus darbus.

Vienintelis įvykęs A. Baliulio darbo Lietuvos istorijos institute per pastarąjį dešimtmetį išorinis pasikeitimas (nuo 2000 m. pradžios atsisakė Archeografijos skyriaus vedėjo pareigų, likdamas vyresniuoju mokslo darbuotoju) visiškai nepakeitė jo nuo pat atėjimo į institutą suformuoto pagrindinio mokslinės veiklos baro, juo išlieka Lietuvos Metrikos knygų skelbimas ir etninės Lietuvos miestelių istorijos tyrimai.

Neperdedant galima teigti, kad per pastarąjį dešimtmetį jubilatas, pasitelkiant sporto terminus, ne tik išlaikė Lietuvos Metrikos knygų publikuotojų lyderio pozicijas, bet ir dar labiau jas sustiprino, nepalikdamas Lietuvos ir užsienio kolegoms per artimiausius dešimtmečius jokių šansų bent priartėti prie jo. Faktai iškalbingi: per paskutinius dešimt metų A. Baliulis pats vienas ar su kolegomis parengė ir išleido 12 Lietuvos Metrikos knygų (o iš viso jau 14). To nėra pavykę jokiame ne tik dabartyje, bet ir praeities Lietuvos Metrikos tyrinėtojiui. O reikia turėti galvoje, kad tarp šių įvairaus storio knygų yra tokie sunkiasvoriai tomai kaip Lietuvos Metrikos knyga Nr. 12 (bemaž 800 dokumentų, 2,5 kg svorio).

Kita ne mažiau svarbi, o publikacijų skaičiumi ir dar gausesnė jubilato tyrinėjimų kryptis – etninės Lietuvos miestelių ir menkiausiai žinomų vietovių istorija. Per

dešimtmetį A. Baliulis paskelbė bemaž 40 įvairaus dydžio tekstų šia tema: nuo straipsnelių „Visuotinėje lietuvių enciklopedijoje“ ir periodiniuose leidiniuose iki didelių straipsnių „Lietuvos valsčių“ serijos tomuose.

Negalima nepaminti, kad be šių pagrindinių savo mokslinių tyrimų krypčių, A. Baliulis randa laiko taip pat kitokio pobūdžio ne mažiau svarbiems istorijos šaltiniams parengti ir išleisti. Kartu su E. Meilumi jis publikavo bemaž 1000 puslapių Lietuvos istorijos skaitinių chrestomatiją „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kasdienis gyvenimas“ (Vilnius, 2001), su kolegomis V. Raudeliūnu ir R. Firkovičiumi – „Žagarės dvaro teismo knygas“ (Lietuvos teisės paminklai, t. 4, Vilnius, 2001), parengė spaudai K. Jablonskio rengtą „Žemaitijos valsčių surašymą 1537–1538 m.“ (Vilnius, 2003).

Šie tik trumpai apžvelgti per pastarąjį dešimtmetį nuveikti darbai vis dėlto gerai atskleidžia pagrindinę jubilato būdo savybę – nuoseklų ir atkaklų užsibrėžto tikslo siekimą nepaisant įvairių išorės aplinkybių. O minėtos aplinkybės anaipol nėra visai palankios net šiuo metu. Sovietinių laikų draudimo publikuoti Lietuvos Metrikos knygas, tiesa, jau seniai neliko, bet jį pakeitė kiti ne mažiau nuo tokio darbo atgrasantys (nors ir subtiliau paslėpti) ribojimai, kaip antai: istorijos šaltinių publikavimo nepripažinimas „grynu“ mokslu, įvairių diskriminacinių vertinimo koeficientų taikymas ir pan. Žvelgiant iš dešimtmečio perspektyvos, visiškai akivaizdu, kad A. Baliulio pasirinktas kelias – pasinaudojus lietuvių istorikams kaip niekad palankia istorijos proga, pirmiausia išleisti kiek galima daugiau pačių šaltinių – visiškai pasiteisino. Jubilato jau nuveiktą ir toliau tęsiamą darbą geriausiai supras ir įvertins dėkingi ainiai. O mums, jo kolegoms, lieka džiaugtis, kad tenka laimėti dirbti kartu su šiuo publikuotoju šulu, ir palinkėti *plurimos annos, editor et historiografe Metricae!*

Darius A n t a n a v i č i u s